

«Ίσως η μεγαλύτερη ανακάλυψη του 2012 να είναι ότι βρισκόμαστε ακόμα εδώ» δηλώνουν χαριτολογώντας οι συντάκτες του αμερικανικού περιοδικού «Archaeology» (τεύχος Ιανουαρίου/ Φεβρουαρίου 2013) ως προς το πολυσυζητημένο ημερολόγιο των Μάγια που προφητεύει το τέλος του κόσμου σε λίγες μέρες. Αφορμή για το σχόλιο ήταν ο ετήσιος απολογισμός του περιοδικού για τις δέκα σημαντικότερες αρχαιολογικές ανακαλύψεις της χρονιάς που σχεδόν πέρασε, ένα πλούσιο σε «σοδειά» έτος, όπως η αποκάλυψη για τις φαρμακευτικές γνώσεις των Νεάντερταλ ή ο εντοπισμός ενός τεράστιου τελετουργικού πλοίου, μήκους 6 μέτρων, το αρχαιότερο πλοίο που έχει βρεθεί στην Αίγυπτο, καθώς χρονολογείται στο 2950 π.Χ.

Στα σημαντικότερα αρχαιολογικά ευρήματα της χρονιάς που μας φεύγει εντάσσονται σίγουρα οι εντυπωσιακές **μάσκες των Μάγια**, οι οποίες χρονολογούνται μεταξύ 350 και 400 μ.Χ. και βρέθηκαν στην πόλη Ελ Ζοτζ στη Γουατεμάλα. Απεικονίζουν τον πλανήτη Ήλιο σε διάφορες φάσεις στον ουρανό, αλλά και πλανήτες όπως η Αφροδίτη, «μια ουράνια συμφωνία», όπως αποκάλεσαν τις αναπαραστάσεις οι αρχαιολόγοι. Οι μάσκες, ύψους περίπου 1,5 μέτρου, διακοσμούσαν έναν ναό στην κορυφή της πυραμίδας Ελ Ντιάμπλο, ήταν βαμμένες με φωτεινό κόκκινο χρώμα και απεικόνιζαν διάφορες θεότητες, μεταξύ των οποίων και τον θεό Ήλιο.

Εξάλλου, μια σειρά αναλύσεων που πραγματοποίησαν δύο ερευνητές από το Καταλανικό Ινστιτούτο Ερευνών και Προηγμένων Σπουδών στην Ισπανία και το βρετανικό Πανεπιστήμιο Γιορκ, οδήγησαν στο συμπέρασμα ότι οι **Νεάντερταλ** κατανάλωναν φαρμακευτικά φυτά. Η ερευνητική ομάδα, εξετάζοντας τα χημικά κατάλοιπα που βρέθηκαν στην ασβεστοποιημένη πλάκα των δοντιών πέντε Νεάντερταλ, ηλικίας μεταξύ 50.600 και 47.300 ετών, από το Σπήλαιο Ελ Σιντρόν στην Ισπανία, εντόπισαν μεταξύ των τροφών που είχαν καταναλώσει και τα πικρά στη γεύση χαμομήλι και αχίλλεια. Μια ανακάλυψη που ανοίγει τον δρόμο και για άλλες σημαντικές αποκαλύψεις σχετικά με τη διατροφή ανθρώπων, που έζησαν πριν από εκατομμύρια χρόνια.

Ένα οδοντωτό ξύλινο ραβδί από το Σπήλαιο Μπόρντερ στη Νότια Αφρική, ηλικίας 24.000 ετών, περιέχει το **αρχαιότερο δηλητήριο**. Σ' αυτό το συμπέρασμα κατέληξαν οι σύγχρονες χημικές αναλύσεις που εφαρμόστηκαν στο αντικείμενο, γνωστό ήδη από τη δεκαετία του '70, και οι οποίες αποκάλυψαν ίχνη ουσίας από το φυτό Ρίκινο (castor bean), γνωστό για την τοξικότητα των σπόρων του. Το ξύλο μπορεί να χρησιμοποιήθηκε για την προσθήκη δηλητηρίου στις αιχμές βελών, ακριβώς όπως κάνουν ακόμα και σήμερα οι ιθαγενείς Σαν, οι οποίοι βάζουν δηλητήριο στα βέλη τους όταν πάνε για κυνήγι.

Μια συγκλονιστική και μακάβρια ανακάλυψη περίμενε τους αρχαιολόγους του Τέμπλο Μαγιόρ, ενός από τους κύριους ναούς των Αζτέκων, εκεί που σήμερα βρίσκεται η Πόλη του Μεξικού: Περισσότερα από **1.000 οστά**, μεταξύ των οποίων 45 κρανία και 250 γνάθοι, συγκεντρωμένα γύρω από τον σκελετό γυναίκας, ο μοναδικός που ήταν πλήρης. Πιθανόν πρόκειται για οστά από προηγούμενες ταφές, από όπου απομακρύνθηκαν και θάφτηκαν ξανά με τη γυναίκα. Η ανακάλυψη, ωστόσο, δεν σταματούσε εκεί: Κάτω από μια ηφαιστειακή πλάκα, που χρησιμοποιούσαν για ανθρωποθυσίες, βρέθηκαν άλλα πέντε κρανία

διάτρητα, προφανώς για την τοποθέτησή τους σε πασσάλους.

Η ανακάλυψη 75 αρχαίων καρφιών από τις σόλες σανδαλιών σε περιοχή της πόλης Hermeskeil στη νοτιοδυτική Γερμανία, οδήγησαν στην αποκάλυψη ενός **ρωμαϊκού στρατοπέδου** του 50 π.Χ., εποχή που ο Ιούλιος Καίσαρας πραγματοποιούσε τρεις εκστρατείες κατά των Γαλατών και των ισχυρών ηγετών τους. «Είναι πολύ πιθανόν το στρατόπεδο να χτίστηκε από τις λεγεώνες του Καίσαρα» δηλώνει στο περιοδικό ο διευθυντής των ανασκαφών Σάμπιν Χόρνουνγκ, από το Πανεπιστήμιο Johannes Gutenberg του Μάιντς.

Η χάραξη ενός γυναικείου γενετικού οργάνου στον βράχο του σπηλαιού Αμπρί Καστανέ στη Γαλλία, είναι ένα από τα **πρωιμότερα δείγματα βραχογραφίας** στην Ευρώπη, ηλικίας περίπου 37.000 ετών. Ο αριθμός αυτός είναι και το ελάχιστο όριο ηλικίας του καλλιτεχνήματος, καθώς σχεδιάστηκε ακριβώς την εποχή που κατέρρευσε η οροφή της σπηλιάς. Ο βράχος στον οποίο εντοπίστηκε η ενδιαφέρουσα απεικόνιση βρίσκεται πάνω από μια επιφάνεια η οποία περιέχει εκατοντάδες αντικείμενα από την εποχή της Ωρινιάκιας πολιτισμικής φάσης, στην οποία εμφανίζονται οι σύγχρονοι άνθρωποι στην Ευρώπη.

Η **αρχαιότερη κεραμική** μετρήθηκε φέτος και κατασκευάστηκε πριν από 19.000 ως 20.000 χρόνια. Αυτό τουλάχιστον ισχυρίζονται οι ερευνητές των αγγείων που εντοπίστηκαν πριν από χρόνια στο σπήλαιο Xianrendong, στην επαρχία Jiangxi, της νοτιοανατολικής Κίνας. Έτσι, η θεωρία ότι η ανακάλυψη των αγγείων για τη συλλογή, την αποθήκευση και το μαγείρεμα τροφών αποτέλεσε μέρος της Νεολιθικής Επανάστασης πριν από περίπου 10.000 χρόνια, θα πρέπει μάλλον να τροποποιηθεί.

Ελάχιστα είναι τα **ευρήματα σκόπιμης μουμιοποίησης** στην Ευρώπη κι ένα από αυτά ανακαλύφθηκε το 2001 σε μια τοποθεσία της Εποχής του Χαλκού στο Νότιο Γιουίστ, του βρετανικού συμπλέγματος των Εβρίδων. Πρόκειται για ένα ζευγάρι ηλικίας 3.000 ετών, που είχαν όμως ακόμη πολλά ενδιαφέροντα πράγματα να αποκαλύψουν, καθώς τόσο ο άνδρας όσο και η γυναίκα αποτελούνταν από διαφορετικά μέλη άλλων σκελετών, κάποια μάλιστα παλαιότερα από τα άλλα, ένα περίπλοκο αίνιγμα που μένει να λύσουν οι αρχαιολόγοι.

Ένας θησαυρός από **χρυσά κοσμήματα και νομίσματα**, που ανακαλύφθηκε φέτος το καλοκαίρι μέσα σε λάκκο στην αυλή ενός αρχαίου κτιρίου στην περιοχή Kiryat Gat, στο νότιο Ισραήλ, αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα ευρήματα του 2012. Σύμφωνα με τους ειδικούς, χρονολογείται μεταξύ 132 και 135 μ.Χ, την εποχή της εξέγερσης του Bar Kokhba, μια από τις μεγαλύτερες εβραϊκές επαναστάσεις κατά των Ρωμαίων.

Μια φράση του θρυλικού Γάλλου αιγυπτιολόγου Πιέρ Μοντέ στο ημερολόγιο των ανασκαφών του το 1914 σχετικά με ένα «ξύλινο πάτωμα» δίπλα σε τάφο της Πρώτης Δυναστείας (3150-2890 π.Χ.) στο Αμπού Ραουάς (8 χλμ. νότια της Γκίζας), προβληματίσε τον σύγχρονό του Γιάν Τρίσταντ από το Πανεπιστήμιο Macquarie του Σίδνεϊ. Καθώς γνώριζε ότι κανένας άλλος αρχαιολόγος δεν είχε αναφέρει ποτέ για ξύλινα πατώματα γύρω από τάφους, οδήγησε την ανασκαφική ομάδα του στο ίδιο σημείο του Γάλλου ομολόγου του. Η κατάληξη ήταν να ανακαλυφθεί ένα μεγάλο **ξύλινο τελετουργικό πλοίο** του 2950 π.Χ.,

το οποίο είναι και το αρχαιότερο πλοίο που έχει βρεθεί στην Αίγυπτο.